СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ЕКОНОМІКИ

І. О. ГОРДЄЄВА, канд. техн. наук, доц.,
доц. кафедри економіки та менеджменту
Дніпровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна, м. Дніпро
І. В. КАЛІНЬКО, канд. техн. наук, доц.,
доц. кафедри загальноекономічних дисциплін
ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж», м. Київ

Однією із форм розвитку інклюзивної економіки є соціальне підприємництво (СП). Держава повинна турбуватись про своїх громадян, особливо про тих, у кого обмежені можливості, колишніх алко- та наркозалежних, безпритульних. Роботодавці не завжди беруть на роботу ці верстви населення, тому, як наслідок, фінансове навантаження на економіку країни та незабезпеченість незахищених верств населення зростають. Ці складні завдання може вирішити нова модель розвитку інклюзивної економіки – соціальне підприємництво, сутність якого полягає у тому, що прибуток від бізнесу витрачається на досягнення соціальних цілей і громадські справи.

У загальному вигляді соціальне підприємництво можна визначити, як фінансовостійку, недотаційну економічну діяльність, спрямовану на розв’язання соціальних проблем [1-2]. Але це насамперед бізнес, який звичайно, знижує навантаження на місцеві бюджети у розв’язанні суспільних проблем. Сутність соціального підприємництва полягає у тому, що частина прибутку від бізнесу витрачається акціонерами, а інша частина йде на досягнення соціальних цілей і громадські справи. Соціальні підприємства пов'язані з актуальними соціальними викликами для всього суспільства, які потребують інноваційних рішень, та є невід'ємною складовою розвитку інклюзивної економіки та об’єднання емоційного та інтелектуального людського ресурсу.

З розвитком інклюзивної економіки в Європі ВВП збільшився близько 5-7 % на рік. Великобританія є одним зі світових лідерів у розвитку цього виду підприємництва [3] та налічує понад 60 тис. СП з річним обігом близько 27 млрд фунтів стерлінгів, що можна порівняти з бюджетом України. В цьому секторі зайнято понад 3% населення, а кожне п'яте СП має річний обіг понад 1 млн фунтів [3]. У Данії з січня 2015 р. соціальні підприємці можуть отримати статус зареєстрованого соціального підприємства та отримати певні пільги та доступ до програм фінансування, підтримки та розвитку, якщо СП відповідає критеріям, переліченим у документі «Акт реєстрації соціальних підприємств», який ратифікував парламент за ініціативою міністерства праці. У Кремнієвій Долині існують освітні програми, що пропонують програми в галузі соціального підприємництва.

Перші міжнародні донори почали реалізовувати концепцію соціального підприємництва в Україні та дбати про повільний, але безперервний розвиток

цього сектору ще протягом 1991-2010 рр. На сьогодні можна спостерігати активізацію роботи фондів, які все частіше оголошують грантові конкурси по створенню соціальних підприємств. Найактуальнішими темами сьогодення є: створення робочих місць для переселенців, постраждалих внаслідок бойових дій на сході країни; створення робочих місць для населення сільської місцевості з підвищеним відсотком безробіття.

Соціальне підприємництво повинно створити постійно діючий майданчик з підтримки проектів, які ініційовані людьми з особливими потребами; спрямовані на виробництво товарів і послуг для людей з особливими потребами; передбачають працевлаштування людей з особливими потребами.

При формуванні принципів інклюзивної економіки потрібно звернути увагу на досвід розвитку інклюзивної економіки провідних країн, а саме на запровадження кількарівневої системи підтримки. Для забезпечення реальної фінансової стійкості недержавним організаціям потрібен і розвиток системи статистичного обліку економічної діяльності недержавних організацій, та прийняття законів, що забезпечують участь недержавних організацій в тендерах і конкурсах на фінансування соціальних послуг, та наявність у державних і муніципальних установах і організаціях фахівців, відповідальних за проведення конкурсів на надання соціальних послуг. Важливим елементом цієї системи є реформування системи соціальних послуг, яке зараз активно просувається як з боку державних структур, так і з боку третього сектору. Влада має проявити політичну волю, яка дозволила б недержавним організаціям як отримувати бюджетні кошти, так і надавати платні послуги без втрати статусу некомерційних організацій.

Отже, СП в Україні потребує створення національної стратегії розвитку інклюзивної економіки, яка б дозволила поєднати зусилля громадських організацій, підприємців, населення і держави для вирішення соціальних проблем, які постають перед нашим суспільством, щоб з розряду поодиноких ініціатив вирости в стійку структуру, на яку може спиратися держава у вирішенні соціальних проблем.

Література:

1. Гордєєва І. О. Нові інструменти пошуку інвестування проектів. Современные информационные технологии в экономике и управлении предприятиями, программами и проектами: тезисы XIV Междунар. науч.-практ. конф., Одесса, 8-14 сентября 2016 г. Харьков: Национальный аэрокосмический университет им. Н.Е. Жуковского «Харьковский авиационный институт», 2016. С. 91-93.

2. Гордєєва І. О. Соціальне підприємництво для інвалідів, як вектор європейського розвитку національної економіки. Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: європейський вектор – нові виклики та можливості: тези ІІІ Міжнар. наук.-практ. конф. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. С. 92-93. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/31998/1/48-92-93.pdf (дата звернення 21.01.21)

3. Лях В. Развитие в Украине социального предпринимательства позволит решить проблемы с социальной адаптацией незащищенных категорий населения. URL: http://socialbusiness.in.ua/index.php/novyny/v-ukraini/100-razvitie-v-ukraine-sotsial-nogo-predprinimatel-stva-pozvolit-reshit-problemy-s-sotsial-noj-adaptatsiej-nezashchishchennykh-kategorij-naseleniya (дата звернення 21.01.21)